

חומר העשרה

סבא שלי רמטכ"ל

מאת ניר שטראוס
בימוי אלירן כספי

הצגת יחיד על נכד שמצדיע לסבא

מורים יקרים

תודה שהזמנתם את ההצגה **סבא שלי רמטכ"ל** לבית ספרכם.

בדפים הבאים תכלו למצוא חומר רקע בעריכתו של ניר שטראוס אשר יצר את ההצגה מחומרים אוטוביוגרפיים.

מטרתנו היא להעשיר את חווית הצפייה, להרחיב את עולמם של הצופים ולעודד את מעורבותם בסביבה.

מאיפה הגיע רעיון להצגה?

סבא שלי הוא דמות מפתח בחיי. מגיל 15 הוא למעשה גידל אותי וחווה איתי את רוב תקופת הנעורים. בשנה השנייה בלימודי המשחק בסמינר הקיבוצים, גיליתי מסמך רפואי שמעיד כי סבא שלי לוקה בדמנציה. עד אז, חשבתי שסבא שלי "שוכח" או "לא זוכר מספיק טוב". לפעמים כעסתי עליו שהוא שוכח שקבע איתי או שוכח שכבר סיפר לי את הסיפור שהוא עומד לספר. כשהבנתי שמדובר במחלה, הבנתי שהתחלפו התפקידים בחיינו. מאותו רגע, חיפשתי לסבא שלי מקום שיטפל בו. במקביל ללימודי המשחק, טיפלתי בצרכיו של סבא שלי, כמעט, אבל רק כמעט, כמו שעשה בשבילי, כשהייתי נער.

עולם השכחה של סבא שלי היה עולם עשיר בפרטים. רווי רגעי קצה וקומץ קטן של רגעי זיכרון שהיו בשבילי תקווה. ידעתי שעל זה אכתוב את הצגת היחיד הבאה. למה יחיד? כי זו האמת. יש סבא ונכד, והסבא הולך לאיבוד, עד לכדי שנשאר ממנו רק הזיכרון של הנכד. כששאלתי את עצמי מיהו קהל היעד, הבנתי באופן מובהק, שעליי לספר את הסיפור הזה לנוער. רציתי שהסיפור שלי ייקרב בין בני הנוער לסבא וסבתא שלו, בכדי שלא יתבגרו מבלי

חומר העשרה

שאמרו להם "סבא/סבתא אני אוהב אותך".

לאחר מכן שאלתי את עצמי, אל מי הנכד הזה מדבר. אחד הרגעים הכי זכורים לי מן התקופה הזאת, היה הרגע בו ניסיתי להסביר לכיתת המשחק שלי, מה בעצם אני עובר עם סבא שלי, כך החלטתי שבהצגה הנכד ידבר אל בני כיתתו, בחטיבה/בתיכון, מן שיעור על סבא.

אחד הדברים המשמעותיים בחייו של סבא, בו סבא שלי התגאה מאד, היה המקצוע שלו, ראיית חשבון. כשהייתי בכיתה ו', סבא שלי הגיע לכיתה שלי לדבר על המקצוע שלו, רואה חשבון, כי אני חשבתני שהוא מרתק. וכך היה, הילדים נפעמו לשמוע על המקצוע האפור מפיו של אדם מלא תשוקה למקצוע שלו. וכך הבנתי שאני צריך לחזור אל השיעור רק שהפעם – סבא מבולבל. הוא לא זוכר שהוא רואה חשבון (אחד הסממנים הראשונים של המחלה שלו) אלא חושב שהוא משהו אחר. שאלתי את עצמי, על מה סבא שלי אהב לדבר הכי הרבה – על המילואים, וכך החלטתי לתת לו, בהצגה, להיות הרמטכ"ל (שזהו החלק הבדוי בסיפור האמיתי).

במציאות, סבא שלי כל יום חשב שהוא משהו אחר. כמו שאני הזמנתי אותו לראות אותי בהצגות משחק כל יום משהו אחר, כך אני מוכרח לנהוג עכשיו, אני מוכרח ללכת עם זה, אני מוכרח ללכת איתו. אני מוכרח לתת לו להיות כל דבר שהוא ירצה. הרצון לשמור על המשפחה הפך להיות הרצון שלי שסבא שלי ישמח עד הרגע האחרון, גם אם הדבר לא מציאותי.

מה היה בתהליך העבודה?

השלב הראשון היה טיוטה שמורכבת מסיפורים. בחרתי באלירן כספי והדרמטורג ניר ארז לעזור לי להגיע לתבנית סיפור שתחילתו בסתרת המחלה ועד לקבלתה, בפני כיתה. לאחר מכן נכנסו לתהליך החזרות, אלירן הבמאי, ואני. בנינו את השכבה הראשונה של הסיפור ולאחר מכן אלירן הכניס עומקים ורבדים נוספים של החיפוש והרצון לשמור על המשפחה. חיפשנו את הרגע הזה בו ילד עומד למול כיתתו ומתוודה. הבנו שדמותו של הסבא מגולמת דרך העיניים של הנכד ואין כאן "שחקן המגלם 2 דמויות" כי אם דמות אחת שמכילה בתוכה גם את הסבא. יש לו מקום אצל הנכד. לאחר מכן אלירן ונדב ברנע המוזיקאי (וגם מעצב התאורה) הציעו את המוזיקה של הביטלס, שהיא מוזיקה שפרושה על פני כמה דורות.

חומר העשרה

המוזיקה שזורה בחלקים רבים בהצגה/ התפאורה של מאיה בר ניב לקחה חלק מרכזי בסיפור, היא מסמנת באמצעות מבנה א-סימטרי של הבמה וב"חורים" שלה לוח הכיתה, את שיחת הסבא.

כל נולדה ההצגה סבא שלי רמטכ"ל, שיעור על הקשר המשפחתי והבין דורי בין סבא לנכד דרך סיפור אישי, הסיפור שלי ושל סבא שלי.